

Lausunto

2022-01-31

VN/6935/2020
VN/6935/2020-OKM-14

Työ- ja elinkeinoministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto valtioneuvoston periaatepäätöksestä kansalliseksi aineettomien oikeuksien strategiaksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön edustajat ovat osallistuneet strategialuonnoksen valmisteluun hankkeen ohjausryhmässä ja sihteeristönä toimineessa projektiryhmässä. Tiivis yhteistyö on jatkunut myös valtioneuvoston periaatepäätösvaiheessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö oli jo tyytyväinen strategialuonnoksen ensimmäiseen versioon ja katsoo, että uusi versio onnistuu edelleen parantamaan aineettomia oikeuksia koskevat toimenpiteet varsin koherentiksi kokonaisuudeksi. Strategian visio ja niiden saavuttamiseksi esitetyt toimenpiteet kattavat aina teollisoikeudellisten aspektien ohella myös tekijänoikeudellisia Aspekteja ml. datan hyödyntäminen, ellei toisin mainita.

On tärkeää, että strategiassa luodaan aineettomien oikeuksien olennainen yhteys myös datan hyödyntämiseen, joka on nykyisin keskeinen osa niin yritystoimintaa, tutkimusta, julkishallintoa mutta myös yhteiskuntaa laajemmin. On yhteinen intressimme tukea datan jakamista ja uudelleenkäyttöä niin, että se tavoittelee monipuolisesti eri yhteiskunnan intressien toteutumista. Datan innovatiivinen uudelleenkäyttö varsinkin tekoälyn kehittämisessä on keskeinen kilpailutekijä EU:lle suhteessa Yhdysvaltoihin ja Kiinaan. Kilpailukyvyyn kehittäminen edellyttää myös toimialarajat ylittävää vuoropuhelua ja yhteisten intressien tavoittelua.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että strategialuonnoksessa esitetyt toimenpiteet toteutetaan oikea-aikaisesti ja niiden mahdollisesti edellyttämä valtion rahoitus varmistetaan.

Ministeriö esittää strategialuonnoksen kuudesta osa-alueesta tiivistetysti seuraavaa:

- **Toimenpiteet IPR-osaamisen kehittämiseksi:** Ministeriö on tyytyväinen, että sen aiemmassa vaiheessa esittämän lausunnon mukaisesti strategiassa tunnistetaan, että aineettomia oikeuksia koskevan osaamisen lisäämiseen ja kehittämiseen on myös valtionhallinnon sisällä erityinen tarve. Ministeriö katsoo myös, että strategialuonnoksessa esitetty ”IPR-tiimi” voisi merkittäväällä tavalla vahvistaa IP-oikeuksien merkitystä ja vaikutusta osana poliittista päätöksentekoa. Silloin kun kehitettävä järjestelmä perustuu kumppanuuksiin, on sovittava myös aineettomasta omaisuudesta. Usein otetaan käyttöön myös avoimen lähdekoodin lisenssejä. Valtionhallinnosta puuttuu kuitenkin laajempi yhteinen linja, kuten strategiassa todetaan ja siksi on syytä erityisesti varmistaa, etteivät IP-oikeudet muodosta estettä kustannustehokkaaseen julkishallinnon

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

digitalisoitumishankkeiden ja muiden julkisin varoin kehitettyjen tulosten laaja-alaiseen hyödyntämiseen ml. niiden kaupallistamisen kansainvälisesti. Tällä tavoin saavutetaan myös mahdollisimman laaja avoimen lähdekoodin ja avoimien rajapintojen käyttäminen, jotka toteuttavat hallinnon läpinäkyvyyttä ja auttavat kansalaisia varmistamaan, että dataa käytetään oikein ja tietojen käsittely on luotettavaa.

- IPR University Centerin (IPRUC) roolia IPR-koulutuksen tarjoajana sekä IPR-tiedon tuottajana ja levittäjänä on tärkeä valmistella yhdessä sen jäsenyliopistojen kanssa.
- **Toimenpiteet aineettomien oikeuksien kaupallistamisen tukemiseksi tutkimusorganisaatioissa:** Ministeriö katsoo, että strategiassa olisi hyvä tuoda selkeämmin esille tutkimustulosten hyödyntäminen ja sen merkitys laajemmasta kuin kaupallistamisen näkökulmasta, esimerkiksi avoimen tieteen ja avoimen innovaatiotoiminnan merkitys huomioon ottaen. Ministeriö katsoo, että TKI-tiekartan toimenpiteiden toteuttamisessa on tärkeää varmistaa, että IPR-osaamisen vahvistamisen tarpeet tulevat riittävästi huomioiduiksi. Ministeriö katsoo, että strategiassa olisi hyvä tuoda selkeämmin esille korkeakoulujen rooli ja toiminta tutkimustulosten hyödyntämisen edistämässä muun muassa hyvien esimerkkien ja toimintamallien avulla.
- **Toimenpiteet tekijänoikeusinfrastruktuurin ja datan hyödyntämisen kehittämiseksi:** Ministeriö katsoo, että eurooppalaisen luovan talouden kasvu ja kestävä kilpailukyky keskeisiin kilpailijoihinsa nähden edellyttää merkittäviä EU-tasoisia investointeja tulevana vuosina toimivaan ja laaja-alaisesti käyttöön otettavan tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämiseen. Samalla kulttuuri- ja luovat alat tarvitsevat tukea ja investointeja käytänteiden luomiseen ja kehittämiseen kansallisella tasolla. Tässä työssä on huomioitava resurssit ja rahoitus niin kansallisen kuin EU-tason ja kansainvälisen tason toimiin.
- **Toimenpiteet IPR-järjestelmän ja -sääntelyn kehittämiseksi EU:ssa ja kansainvälisesti:** Ministeriö katsoo, että erityisesti peliala on tuonut esiin tärkeyden saada tukea IP-oikeuksiin liittyviin kaupanesteisiin, ennen kaikkea silloin kun tiettyjä muodollisuuksia edellytetään esimerkiksi piratismin torjumiseksi ulkomailla. Ministeriö pitää siten kaupanestekartoituksen tekemistä hyödyllisenä kulttuuri- ja luovien alojen kansainvälisen kasvun kannalta. Toimiva tekijänoikeusinfrastruktuuri voisi tehostaa myös väärennosten ja piratismin torjuntaa tehostamalla datan hyödyntämistä rajat ylittävissä tilanteissa.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Hallitusneuvos

Anna Vuopala

Jakelu TEM IYR Osaaminen innovaatiot ja uudistuminen, Tanja Müller

Tiedoksi OKM KUPO Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto
OKM KTPO Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto

VN/6935/2020-OKM-14

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: